

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1918-ci il 24 oktyabr (cümə axşamı günü) tarixli XXI nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transkriptasiyası

AZƏRBAYCAN

Pəncşənbə, 17 məhərrəmülhəram sənə
1337. 24 təşrin-i-əvvəl sənə 1918.Gündəlik siyasi, ictimai, adəbi,
iqtisadi türk qəzetəsidirMəhəlli-ıdara:
Bakı, Kolyubakinskaya küçədə
"Azərbaycan" idarəsi.

Telefon nömrə: 6-91.

Tərk nüsxəsi 50 qəpik.

Türk və islamiyə müfid məqalələrə
səhifələrimiz açıqdır.

Dərc olunmayan övraq iadə edilməz.

Dərc edilən məqalənin mükafatını
ıdara təyin edir.Abunə şəraiti:
Yanvarın birinadək Bakı üçün 35,
başqa şəhərlərə 42 rubladır.
Bir aylığı Bakıda 12,
başqa şəhərlərdə 19 rubladır.Elan fiati: sətəri 2 rublə. Kərratla gedən
elanlar üçün güzəşt edilir.

ELANI-RƏSMİ

Bilümm [ümumiyyət]ə Bakı və ətrafı əhalisinə:

1. Qadın və erkək, böyük və kiçik, hər hansı milliyət, din, sinif və təbəddən olursa olsun, Bakı və ətrafı [ətrafı] sakini bilcümle əhali: kəndi ev və məhəllələri həyət-ıdara və ixtiyariyyəsinə [idarə və ixtiyar heyətindən] namurlarına mühərrər [adlarına yazılmış], isim, pəhat [ata] ismi, məmləkət, məhəllə və soyaq [küçə], xana nömrəsi, yaş, əşkal və əlamət-i-fariqa [görünüş və fərqləndirici əlamət], sənət və ya məmuriyyət və sair xüsusiyyətlərlə [tələb olunan xüsusiyyətləri] göstərən "hüviyyət [şəxsiyyət] vərəqə"sindən birar dənə edinməyə [hərə bir ədəd əldə etməyə] məcburdurlar.

2. Tarixi-elandan iyirmi gün sonra çarşı, bazar, soyaq və evlərdə surət-i-məxsusada [xüsusi surətdə] sıxsız yapılacaq yoxlamalarda kəndi hüviyyət vərəqəsinin ibraz [təqdim] edilməyən hər kəs cəza görəcək və şübhəli ədd [hesab] edilərək daxili-məmləkətə [ölkənin içlərinə] sövq olunacaqlardır.

3. Hüviyyət vərəqəsi olmayan şəxsin dəvairi-rəsmiyyə [rəsmi qurumlarda] heç bir işi görülməyəcəyi kimi, bey'üşərə [alqı-satqı], əqdi-icar [kirayə müqaviləsi] və sairə kimi işlərdə hüquqi-mədanıyyədən sağıt [mədəni hüquqları alından alınmış] ədd ediləcək [sayılacaq] və hər hansı bir yerə səyahətində kəndisina heç bir surətlə səyahət vərəqəsi verilməyəcəkdir.

4. Hüviyyət vərəqəsi olmayanlar; ev, mağaza, otel, yazıxana, ticarətxana, fabrika və dəvairi-rəsmiyyəyə qəbul edənlər, şübhəli əşxası [şəxsləri] hökumətin nəzəri-təftişindən saxlanmış ədd ədlərək və müxalif-qanun hərəkətlərindən naşi [qanuna müxalif hərəkətlərinə görə] şədidən [şiddətli] cəza görəcəkləridir.

5. Tarixi-elandan iyirmi gün sonra hüviyyət vərəqəsinin ibraz edilməyən hər kəsi zabita [əsaslı keşikçiləri] tövqif və əxbara [həbs etməyə və xəbər verməyə] məcburdurlar.

6. İşbu əmr, tarixi-elandan etibarən Bakıda müntəşir [nəşr olunan] bil-ümüm qəzetələrcə bir həftə müddətlə mütəmadiyyəən nəşr olunacaqdır.

Polis Müfəttişi-ümumi Bəhaəddin

ELAN

BAKİ ZİRAƏT VƏ DÖVLƏT ƏMLAKI
İDARƏSİNDƏN

Qusarçay, Xudat, Lacat, Yalama və Samur mövqifləri [stan-siyaları], habelə işbu mövqiflərə yavuc dövlət meşələrində namalun zavata [şəxslərə] məxsus olmaq üzrə külli miqdarda hazırlanmış odun mövcuddur.

Oduun sahiblərinə təklif olunur ki, təşrin-i-saninin [noyabrın] 5-ə kimi bu barədə məlumat versinlər. Məlumatı təhriən [yazılı surətdə] Bakı Ziraət İdarəsinə verməlidir. Məlumat ilə bərabər oduna sahib olmağı isbat edəcək vəsiqələr də pişnihad [təqdim] edil-məlidir.

Təşrin-i-saninin 5-ə kimi məlumat verməyənlər mallarından məhrum olacaqlar. Odunlar xəzinə nəfinə [xeyrinə] zəbt olu-nacaqdır.

Azərbaycan Meşələri müdiri vəzifəsinə ifaya müvəzzaf
[icra edən]: Nəcəf bəy Vəzirov
Bakı Ziraət İdarəsinin müvəqqəti naziri vəzifəsinə ifaya
müvəzzaf: Spitalski

ELAN

Azərbaycan əhalisindən gərəksə Bakı və gərək Gəncə vilayətindən on doqquz, iyirmi, iyirmi bir, iyirmi iki, iyirmi üç, iyirmi dörd yaşında olan cavanlardan qunduracağı [çəkmiş], bərbər, dərzi, mühəndis, konduktor, gəmiçi, betonçu, maranqoz [xarrat], dülğər və daha sair sənət sahibi olanlar Bakıdakı qitəyə [hərbi hissəyə] verəcəkləridir. Həman [dərhal] Bakı şöbəsinə müraciətə qeydləri ni yapdırsınlar. İyirmi beş, iyirmi altı, iyirmi yeddi, iyirmi səkkiz, iyir-mi doqquz, otuz yaşlarındakı cavanlardan işbu sənətlərə əşina olub da könüllü olaraq əsgər olmaq istərlərsə, onlar da əxzi-əsgər dairəsinə [hərbi xidmətə çağırış qurumuna] pasportları ilə müraciət və qeyd olunsunlar. Bu iş təşrin-i-əvvəl [oktyabrın] otu-zunda qurtarılacağından isticah olunmaq [tələsmək] gərəkdir.

21 təşrin fi sənə 34

ELAN

ƏRAZİ NƏZARƏTİNDƏN

Ərazi naziri müstədnini [ərizəçini] qəbul edir şənbə və səşənbə [çərşənbə axşamı] günləri saat 12-dən 2-yə kimi.

Azərbaycan Meşələri naziri qəbul edir, hər gün saat 12-dən 2-yə kimi.

Bakı quberniyası Ərazi və Dövlət Əmlakı İdarəsi müdiri qəbul edir saat 12-dən 2-yə kimi.

Qəbul edilmək arzusunda olanlar hər gün saat 10-dan 12-yə kimi növbətçi məmura özlərini yazdırmalıdırlar: Ərazi Nəzarəti dəftərxanasında hər gün saat 11-dən 1-ə kimi. Ərizə qəbul olunub məlumat verilir.

705

ELAN

Sinni-mükəlləfiyyə [mükəlləfiyyət yaşına] daxil olmuş 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900 təvəllüdündə bulunan cavanlardan əksəriyyətinin mollalarda mövcud can dəftərlərində adları yoxdur. Bu səbəblə, bu cavanlar da əsgər düşməndim və yaxud da məni çağır-madılar deyə şöbəyə müraciət etməyirlər.

On doqquzdən iyirmi dörd yaşına qədər bütün cavanlar [gərək çağırılısın və gərək çağırılmasın] təşrin-i-əvvəl [oktyabrın] nəhayətində qədər əxzi-əsgər [hərbi qulluğa çağırış] şöbəsinə müraciət edərkən kəndi qeyd etdirməyə məcburdurlar.

Təşrin-i-əvvəl [oktyabrın] nəhayətində qədər kəndlilərini qeyd etdirməyən cavanların xaini-vətən [vətən xaini] ədd [hesab] edilərək haqlarında fərarə müamiliəsi tətbiq ediləcəyi elan olunur.

23-10-34
İslam Ordusu
Əxzi-əsgər Rəyasəti

ELAN

İslam Ordusu Komandanlığının məlumat və vəsiqəsi olmadıqca, heç bir möhürü rəsmi möhür həkk etməyə səlahiyyətə [səlahiyyət sahibli] deyildir. Əks halda qanunun ən ağır cəzası ilə təcziyə edilər [cəzalandırılır].

23-10-34

Markaz Komandanlığı

HÖKUMƏT QƏRARDADI

Ədliyyə Nəzarəti [Nazirliyi] əmri
18 oktyabr 1918, Bakı

Gəncə nahiyə məhkəməsinin müddəi-ümumi [ittihamçısı] Sergey Nikolayeviç Nikolayev və Bakı nahiyə məhkəməsinin üzvü Vladimir Aleksandroviç Nazarov oktyabr ayının 1-indən vəz-ifələrindən və bu xidmətdən həmişəlik kənar edirlər.

Xidmətində saxlanan Tiflis nahiyə məhkəməsi üzvü Vladislav Adolfovici Visort, Bakı məhkəmə şöbəsinə məhkəmə müdiri müaviniyyə və müliyyə işlərinə baxmaqdan ötürü Bakı 3-üncü məhkəməsi müdiri təyin edilir.

Bakı nahiyə məhkəməsinin müddəi-ümumi [ittihamçısı] müavini Pavel Mitrofanoviç Krasnokutski, 24 iyun 1918 sənəsi hökumət qərarı ilə müvafiq, vəzifəsindən və xidmətindən həmişəlik kənar edilir.

Bakı nahiyə məhkəməsinə məhkəmə xidməti üçün namizəd olan İsmayıl bəy Soltanov Ədliyyə Nəzarətinə [Nazirliyinə] təyin edilir.

Ədliyyə naziri: T. Makinski

Əmr nömrə 93

Səhiyyə və Nəfiə Nəzarətində [Səhiyyə və Sosial Təminat Nazirliyində]

Bakı quberniyası Göyçay nahiyəsi Kürdəmir hissəsinin feldşeri Skarjetovski, 1918 sənəsi oktyabr ayının 1-indən Zərəb hissəsinə təyin edilir.

30 sentyabr 1918

Səhiyyə və Nəfiə naziri Rəfiyyəv

ORDU QƏRARGAHINDAN
TƏBLİĞİ-RƏSMİ

Dərbənd cəbhəsində 21.10.34-də süvarilərimiz Qayakənd istiqamətində iləriləmişdir.

TELEQRAF XƏBƏRLƏRİ

Gürcüstan Teleqraf Acentəliyinin oktyabrın 18-ində aldığı teleqraflar

Berlin Qərb cəbhəsindən xəbər verilir ki, Brügge ilə Lis arasında düş-mənin dəfələrlə etdiyi hücumları dəf edilmişdir. Kortreyk cənub-qərbində, Maas çayının şərq sahilində axırını müharibələrdən sonra müvəqqəti dayanmış olan düşmən dəstələri Kort-reyk şimal-şərqində bizim əsgərlərimiz tərəfindən geri atılmışdır. Düşmən nəhrdən keçmək istəmişsə də, müvəffəq ola bilməmişdir. Lill və Duedən şərqə tərəf Le-Kato və Uaza arasında olan Ask Templev Fliin Market xəttində düşmən təqibat yapmaqdadır. Le-Kato cənub-şərqində düşmənin güclü hücumları davam etməkdədir. Bazuel yanında düşmən meşəyə soxulmuşdur. Cəbhənin qeyri yerlərində düşmən hücumları böyük tələfat ilə dəf edilmişdir. Bazuel hücum ilə işğal edilmişdir.

Berlin Axsam alınan xəbərlərdə deyilir ki, Flandriyada Le-Kato və Uaza arasında müharibə meydanında bütün gün sakitliklə keçmişdir. Laon şimalında ingilis hücumları müvəffəqiyyətsiz qalmışdır. Busyer şimal-şərqində düşmən dəstələri sağ sahildə möhkəmlənmişlərdir. Maasda təzə bir şey olmamışdır.

İstanbul Cəbhələrdə təbəddülət yoxdur. Vyana İtaliya müharibə meydanından verilən xəbərlərə görə, cəbhənin bir çox yerlərində güclü surətdə kəşfiyyət əməliyyatı vəqə olmaqdadır.

Balkan müharibə meydanından bildirilir ki, Qərbi Morava yaxını-ğındakı təzə mövqələrdə Müttəfiq əsgərləri düşmənə təzədən müsadiməyə [çarpışmaya] başlamışlardır. Aleksinac şimalında serb dəstələri dəf edilmişlərdir. Şərqə tərəf vəqə olan hücumlarda bir çox əsirlər alınmışdır.

Moskva Mərkəzi Komitənin Mətbuat bürosu xəbər verir ki, qərb cəbhəsində Müttəfiqlərin hücumu davam etməkdədir. Almanlar Ostende, Rube, Due və Lill şəhərlərini təxliyə etmişlərdir. İngilis əsgərləri Ostendəyə daxil olub, fransızlar isə Tiqlur şəhəri-ni işğal etmişlərdir. Amerika əsgərləri Lis ilə Uaza arasında möhkəmlənmişlərdir. Müharibələr təzələnməmişdir.

Cənub cəbhəsindən Albaniyada serblər Qərbi Moravaya qədər soxulmuşlardır. Müttəfiq dövlət əsgərləri Niş şimalında hərəkətdə bulunub 32 top ilə əsirlər alınmışdır.

Berlin Oktyabrın 20-sində qərb cəbhəsindən xəbər verilir ki, Flandriyada təxliyə hərəkəti başlanıb. Brügge və Tiel-Kortreyki qəbaldıqdan sonra təzə mövqələr tutmuşuq. Təxliyə zamanında qabaq dəstələr arasında şiddətli müsadimələr olmuşdur. Axsama yaxın düşmən Sluis cənub-şərqində Beqlo yanında Belçika-Holland sərhədində dayanmışdır. Maldegemdən qərbə və Kortreyk şimal-şərqində düşmən Kortreyk cənubunda meşəyə soxulmuşdur. Düşmən Kort-reyk Turne şösesinə çatıb, Duenin hər iki tərəfindən təqibətdə bulunmaqla, Orsi Muşen şərqə xəttinə qədər çatmışdır. Le-Kato ilə Uaza arasında dünən müharibələrə fasilə verilmişdir. Samba-Uaza kanalı ilə Uazadakı təzə xəttimizdə düşmən ilə müsadimələr [çarpışmalar] vəqə olmaqdadır. Ser və Suş tərəfdə bütün gün düşmən güclü hücumlarda bulunmuşdur. Bu hücumlar Sakson əsgərləri tərəfindən əks hücumla dəf edilmişdir. Kresidən cənuba Laon Marl şösesi yanında böyük qüvvələrlə hücum etməkdə olan düşmən əsgərləri Suasondakı mövqələrimizdən bəzilərini zəbt etmişsə də, şiddətli müharibələrdən sonra dəf edilmişdir. Düşmən En nəhrinin şimali sahilində güclü top atəşi ilə bizim mövqemizi Sen-Jermenmondan şərqə tərəf sıxsırdırmağa

müvəffəq olmuşdur. En cəbhəsində Attini ilə Olizi arasında düşmənin müharibə hərəkəti şiddətlənəməkdədir.

Berlin Axsam alınan xəbərlər. Kort-reyk şərqində düşmən hücu-mu davam etməkdədir. Solesm və Le-Katonun hər iki tərəfində şid-dətli müharibələr vəqə olmaqdadır. Geniş dairədə olan düşmən hücumları dəf edilmişdir. Serda müvəffəqiyyətli müharibələr olmaqdadır. Busyerdən şərqə tərəf Qərbi Endə vəqə təpələrdə düşmən hücumları dəf edilmişdir.

Berlin Busyerin hər iki tərəfində təzələnmən hücumlardan sonra düşmən Şərq En sahilində möhkəmlənmişdir. 99-cu piyada alayının generalı Putt-kamer düşməni dayandırmağa müvəffəq olmuşdur. Olizi-Qrandpre arasında Vandidən şərqə tərəf vəqə hündürüklərdə təzələnmış olan düşmən hücumları öz xətləri qarşısında Holşteyn alayı və nişançı əsgərləri tərəfindən dəf edilmişdir. Maas nəhrinin hər iki kənarında təxrib edici atəş ilə müharibələr vəqə olmuşdur.

Paris Oktyabrın 20-sində verilən xəbərlərdə deyilir ki, əhvalın müsadə olmasına baxmayaraq, fransız əsgərləri Uaza ilə Ser arasın-da öz mövqələrini genişləndirmişlərdir. Verneyl şərqində fransız əsgərləri Xantruva nəhrini keçib Konde-sur-Suipp qərbindəki tə-pələrdə möhkəmlənmişlərdir. Düşmənin şiddətli əks-hücumlarına baxmayaraq, fransız əsgərləri öz mövqələrini əldən verməmişlərdir. Busyer şərqində fransız əsgərləri Perri kəndinə çatıb, Landep və Valez dairəsində iləri hərəkət etməklə 20 top almışlardır.

Trablusqərb və Benqazidə türklər

"Nördüycə əlqəmayne zeytunq" qəzetəsinə nəzərən, "N. R. K." qəzetəsinin Balkan müxabiri [müxbiri] türklərin Trablusqərbdə müstəhkəm [möhkəmləndirilmiş] limanlar əldə etməklə naticələnmən müvəffəqiyyətlərindən və Xüms, Ləbdə, Benqazi və Derradan ibarət bulunan bu limanların Sənüsilər tərəfindən işğal edilmiş olduğundan bəhslə deyir ki: "Türklər üçün Trablus daxi-lində toplarla, xəstəxanalarla minlərcə əsgərdən mürəkkəb bir qüvvət təşkil etməyə nə surətlə imkan hasil olmuşu bir sirr olaraq qalacaqdır. Bundan ay əvvəl Prins Osman Fuad əfəndi Trablusa çıxmış və əhali tərəfindən məhəbbətlə qarşılanmışdır. Osman Fuad əfəndi ülmü-əşgəriyyə və siyasiyyəni [hərbi və siyasi elmləri] Almaniya təhsil etmişdir. Məzkur limanlar 6 təmmuzdan [iyul-dan] bəri mütəmadiyyə [ardıcılı] bombardən edilmişdir. Tahtəlbəhr [sualt] fəaliyyəti nəticəsində iki aydan bəri dənizdən munaqəlat [nəqliyyat] və müxabərat [xəbərləşmə] imkanı bulun-madığından, italyanlar telsiz teleqrafı müxabirə etməkdədirlər [xəbərləşməkdədirlər]."

Hindlilərin teleqrafı

Berlin Hindistan milliyətərvərlərinin Avropadakı mərkəz komitəsi Xidivi-Misir [Misir valisi] Abbas Hilmi paşaya barvəchiati [aşğıdadı] teleqrafnaməni göndərmişdir:

"Təqdim edilən şu ərizəmlə, İngiltərənin cəbr və təziyyəinə məruz qalmış olan və Misirin məşru [qanuni] və müəzzəm [böyük, əzəmətli] rəisi bulunan zati-fəximanələrindən [uca şəxsinizdən] alman torpağında salamlarımızın qəbul buyurulmasını təmənni edəriz. Hal-hazırda milliyət düsturu və millətlərin ingilis ribqeyi-əsaratindən [əsarat kaməndindən] təxliyə [xilas] üçün mücadilə etməkdə olan hindlilər, Misir əhalisinin iztirab və əlamından [əzəblərindən] dolayı son dərəcə mütəəssir bulunmaqdadırlar. İttifaqi-Mürəbbən [Dördlər İttifaqının] qələbə və müzəffəriyyəti sayəsində misirlilərin, irlandiyalılarn və hindlilərin hürriyyəti-mil-liyyətlərini [milli azadlıqlarını] istehsal edəcəklərinə [qazanacaqlarına] layətzəlzəl [sarsılmaz] əmniiyyət [əminlik] və etimadımız vardır."

Berlində türkcə

Berlin Darülfünunu [Universiteti] Şarlot Lorens namında bir madməzələ türkcə imtahanındaki müvəffəqiyyəti üzərinə fəlsəfə doktoru ünvanını vermişdir.

"Azərbaycan"ın təfriqəsi 5

Zafər yolunda

Ənvər paşa həzrətlərinə!

Məhməd Əmin bəy
Ordunun dastanı

Çanaqqala qəhrəmanlarına

O nəsliz ki, qəhrəmanlıq meydanları
Yenə bu gün dörd rüzgərə bizi sorar;
Əzrin bütün şəraffəri və şanları
Başlarımız kimi böyük başlar arar.

İrəliyə! Türkün alını
Yalnız rəbbə səcdə edər.
Onun əsil, hürri vıcdanı
Taxtda xaqan görmək istər.

Bizlər rəbbin ən sevgili millətiyiz;
Göyə baxan diyarların ümidiyiz.
Uca dağlar, yalçın daşlar
Bizim altun ordumuza əyləcək.
Zalim qəlblər, mağrur başlar
Bizim dəmir pancəmizlə əziləcək.
Bizə görə, Allah üçün gedilən yol,
Millət üçün hayqıran səs müəzzəddir.
Şu mübarək vatan üçün savaşan qol,
Hüquq üçün tökülən qan
müqəddəsdir.

Haydin, yenə qəhrəmanlıq günü gəldi,
Bu daqiqə – zafərlərin bir saati.
Təkbirlərlə, türkülərlə
Bir səməvi qəzəb kimi hücum edin!
Bombalarla, süngülərlə
Xainləri bira qədər həp gəbardin!
Bizi o gün bəkləyir ki, şairlərə
Altun sazla şahnamələr hayqırtıdır.
Əllərində çəlgənlərə bəkilərə
Şan və şəraf türküleri çağırtdırar.

İrəliyə! Türkün alını
Yalnız rəbbə səcdə edər.
Onun əsil, hürri vıcdanı
Taxtda xaqan görmək istər.

İrəliyə! Göy, yer, dəniz
Başqınlarla inildəsin!
Bizim erkək səslərimiz
Hər sipərdə "Vur! Kas!" desin.

***

İştə, görün! Hər meydanda qanlı,
tökük bir çox silah;
Burda bir çox başlar qırq, şurda bir çox
gövdə, kəmik.

Hər tərəfdə qan, kül, duman; hər
tərəfdə min səs, min ah!..
Burada bütün siyah geymiş ovalarda,
qorularda

Şən yarıqlar xarab olmuş, dağlar, daşlar
yas tutuyor.
Ərquvani torpaqlarda, havalarda və
sularda

Canlı-cansız hər şey susmuş, yalnız
ölüm uğulduyor.
Şu saatda dan yerindən doğan günəş
dörd bucaqda
Yüz min qanlı cənəzənin üzərinə
parlamaqda.

Ağdənizin dalğaları
Yaşıl, qırçıl sahillərə ölümləri sürürməkdə.
Şəhərləri, səhraları
Bir çox qara xəbərlərlə müsibətlər
bürüməkdə.

Yarım milyard əhəlinin yaşadığı beş
yüz bəldə
O məscidlər, kəlisələr, paqodlarla həp
matəmə!..
Şübhə yox ki bu ölümlər artıq Qərbdən
uzaqdaqlar,

Həpsi al qan içindələr.
Artıq hirs, kin, qürur, tamah
duymamayan bu gövdələr
Gəbərtilmiş birar vəhşi sirtlan kimi

yatmaqdaqlar.
Bu atəşiz, səfil qəlblər artıq gözəl
Parislərin

Çılpaq, səfeh qızları ilə Roma ömrü
sürməyəcək.
Bu günəşsiz, sönük gözəllər artıq böyük
Taymislərin

Bir arimış altun kimi axışını
görməyəcək.
Varsın, hər ləş, qarğaların hayqırdığı
bu ellərdə,

Çaqqallara yuva olan daşlıqlarda, sarp
bellərdə

Ziyarətsiz və duasıız
Kiri, qanlı bir paçavra taleyiylə torpaq
olsun.

Burda hər bir qəbrə yalnız
Acı Batı rüzgərinin ıslıq qalan
səsi dolsun.

Zira bunlar hürriyyəyə, ədalətə
düşməndilər,
Vətənlərə, millətlərə qanlı məzar
qazandıqlar.

Bu cəng, türkün zalımlarla gördüyü bir
hesabıdır,

Silahıyla əsarətə,
Qəzəbiylə intiqamə, namusuyla
həqarətə,

Zəfəriylə hirsə, kinə verdiyi bir
cavabıdır.
Bu gün burda tük ürpərtən şu acıqlı
lövhələrdən

Bizim əziz yurdumuzu çığnadanlar
utansınlar.

Əsarətin zəncirinə əydircək baş
arayan,

O hərislər bu qövmün də varlığına
inansınlar.

Əvət, əlli əsrlik bir ömrü olan türklərin də
Qaç kərə fəth etdikləri şu dünyanı
üzərində

Bir vətəni, bir xaqanı,
Bir tarixi, səltənəti, bir şərafi, hüququ var.
Bir dilayi, bir imanı
Və bunlara can verəcək milyonlarca
çocuğuş var.

Böyük Turan ordusunu parladacaq yeni
dünya,
Bu gün bizim alınımı oxşayan bir milli
röya!

Şu Osmanın sancacağı ki, bayraqların
gözəlidir,

Ay-ulduzu şanıımızın,
Qızıl rəngi fəth və zəfər üçün axan
qanıminiz,

Yanıqları eşqimizlə əzmimizin təmsilidir.
O, yeddi yüz ildən bəri Avropada,
Afrikada

Və Asyada qorxu, hörmət dağıdıraraq
savaşmışdı.
Qütblərin ətəyində, sıcaq xətti-istivada
Ağ köpüklü ümmanlarda şəraflərlə
dolaşmışdı.

Fəqət yarın onun hüma qanadının
kəlgələri
Əzanların ağıladığı bütün məzlum
ölkələri

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1918-ci il 24 oktyabr (cümə axşamı günü) tarixli XXI nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transliterasiyası

Atəşi gül sabahlarla
Saadətər gətirici əllər kimi oxşayacaq.
Qurtarcı silahlarla
Bu təlesiz ellərdə də hürr millətlər
yaşayacaq.
Artıq Şərçin üföqləri altındakı hər
diyarın
Tacı, taxtı, saadəti, hər bir şeyi
şərqilərinin..

RUŞƏN ƏŞRƏF BƏY

Əsrlərdən bəri biri-birindən uzaq düşmüş bir nənin övladı olan Osmanlı türkləri ilə Azəri türkləri, həm olsun, bu gün pək uzun sürən bir ayrılığın pəncəsindən yaxanı qurtardılar. İki qardeşin sevincini görən və duyan al bayraq, bunların başları üzərində dalğalanıb, çırpınmasıyla bu bayrama yoldaş olduğunu söyləməkdədir. Bu gün minarələrin səsi qulaqlara daha açıq gəlməkdə, toplarının üstündə parçalanıb da sevdiyi yurdunu öyləce düşməne təslim eyləyən mərd xanların mərd ruhu, buludların arasından bizdən pək məmnun qaldığını bizə sevinərək anlatmaqdadır. Allahın sevgili qulları bulunan babalarımızın ruhunu şad etdikdən sonra, tutacağımız bir yolda yavaş-yavaş da olsa yürüyürüz və bu yürüşümüzə sevgili Turana, mövud [vad edilmiş] cənnətə yaxlaşdığımızı hiss etdiyimiz üçün köksümüz daha da qabarıq. Gələcək məsəd günləri bir an əvvəl yaxlaşdırmaq üçün lazim olan imanı qüvvəni cənabi-Allahdan niyəz eyləriz.

Ey, böyük Tanrı! Türklər sənin himayənə sigindilər. Lütfünü görüb, mərhəmətini təcürbə etdilər. Göndərdiyi dinin uğrunda tökülən şəhidlərimizin qanı hörmətinə olsun, bizləri mayus etmə!

Əvət, bu gün Azəri türkləri müstəqil bir dövlət təşkil etdilər. Bu dövlətin yeganə hamisi Osmanlı türkləri olduğunu söyləməyə həcat yox.

Bu iki türk hökumətinin biri-birini daha yaxından tanıması, söz yox ki, bunların əlaqəsini bir qat daha gözəlləşdirir və hər iki məmləkətin yüksəlməsinə yardımı toxunar. Bizim tanımaq dediyimiz, siyasi tanışlıq və diplomatlıq deyildir. Bu vardır. İstanbulda bizim bir həyatın bulunduğu kimi, onların da bizdə siyasi nümayəndələri yox deyildir.

Günlər keçdikcə bir mühərririn ətrafında toplanan siyasi gedişləri görüb seviniriz. İşin siyasət cəhətinə o yolun mütaxəssislərinə buraxıb, biz məqsədimizə keçəlik.

Bir qəz ildir aramızdakı yolu, qardeşliq yolunu bağlayan səddi ordumuzun sövləti [hücumu] devidir. Əvvəlkinə nisbətən biri-birimizlə daha çəbuq dardlaşa biləcək bir dövraya girdik. O zaman biz zənn etdik ki, ordunun arxasınca Osmanlının İstanbulu, İstanbulun gəncliyi qafillər və dəstələr ilə Türkiyəni bizə, bizi də Türkiyəyə bir an əvvəl tanımaq üçün şitab edəcəkdir [tələsəcəkdir]. Osmanlı qəzetə mühərrirləri yurdumuzu hörmüçək ağı [toru] kimi sarıb, Azəri türkünün, Qafqaz müsəlməninin səmimi salamlarını Osmanlı əfkəri-ümmiyyəsinə [ictimai fikrinə] bildirəcək, arasıra ictimai, elmi ehtiyaclarımızdan bəhs etməklə, onların təmini yolunda bizə mənavi bir yardımda bulunacaqdır.

Fəqət, acı bir təəssüflə mülahizəmizin doğru çıxmadığını gördük. Bu gün nə Osmanlı türkü Qafqazı, nə də Qafqaz türkü Osmanlının həqiqi mənası ilə tanımayıb və bu tanımadığı isbat edəcək minlərcə nöqsanları şahid olaraq göstərmək kimi əlimizdə dəlillər vardır. Bir az daha cəsarət edib, biz Osmanlıları tanıdığımız kimi, onların bizləri tanımadıqlarını və bu son günlərə qədər də bu uğurdə bir təşəbbüsdə bulunmadıqlarını ərz edə bilərəm. Bizdə heç olmasa əz-çox qəzetə ilə uğraşan birisi, müəllimlər və mütəəllimlər [tələbələr] Osmanlı türkünün Nadimini, Nəf'isini və vətənpərvər Kamalını bilməkdə, onların birər-ikişər misrasını dilinə təsbət etməkdədir. Gənclər oradakı "Milli ədəbiyyat" cərəyanına – "Qızıl Alma"ya dörd gözle baxmaqda, milliyətə doğru atılan hər bir doğru addımı ürəkəndən alqışlamaqdadır. Hələ tarın tellərini sorunuz. İlk əvvəl sizə "Altun dastan"dan bəhs edəcəkdir. Emin bəyi bilməyə bir məktəbli çocuq belə yoxdur. Arasıra ələ düşən "Yeni məcmuə"nin nüsxələri, bulunmaz bir kimya [çox qiymətli bir nemət], bir çox dostları biri-birindən küsdürdüyünü də ərz edərsək, buraların Osmanlı türkünü tanımaq üçün bəslədiyi iştiyaqın dərəcəsinə ölçək bilərsiniz zənn edirik. Osmanlı türkünü tanımaq bizə bir ehtiyacdır. Bu ehtiyacın da təmini şübhəsiz Osmanlı gənclərinin və mətbuat müntəziblərinin [mətbuatla əlaqəli şəxslərin] əlində...

Yazıq [təəssüf] ki, onlar kəndilərini bizə tanımaq üçün pək ağır davranırlar və bizi tanımaq üçün pək gec hərəkət edirlər.

***

Biz, yuxarıdakı sözlərimizlə orada bizim üçün çarpan ürəklərin bulunmadığına hökm etməyiriz. Yalnız əlimizə düşən qəzetə və məcmuələrəndə orada pək əski bir sualın hələ də təkrar olunduğunu anladıq:

Millətə doğru gedəlim!
Salonun nasil buraxalım?

İstanbul bu sualın üzərində münəqişəyə tutuşmuş ikən, pək yaxından bəri meydana çıxan "Yeni gündən" qəzetəsi çxdığı gündən tanışmaq ehtiyacını açıq duydu və kəndisinin mühərrirləri arasından ən istedadlı birisini seçib bizə göndərdi. O zat da yuxarıdakı adlarını yazdığımiş Ruşən Əşrəf bəydir. Ruşən Əşrəf bir mühərrir olduğu kimi, gənc türk ədəbiyyatının da əhatəli bir ədibdir. Mənsub bulunduğu qəzetəyə həvədis [xəbərlər] verməklə barəbar, Azəri ədəbiyyatını da tətəbbü [tədqiq] etmək üçün bütün

Azərbaycanı və Şimali Qafqazı dolaşacağıdır. Bizim onlarla müləqətimiz [söhbətimiz] bu uğurdə müvəffəq olacaqlarına qənaət verdi. Ruşən Əşrəf, öyrəndiyi milləti ürəkəndən sevir. Onun səlis qələminin ifadəsi bulunan iki kitabını oxuya bildik. Böylə gözəl bir qələmə, saf bir ürəyə malik olan məsləkdaşımızın bu xeyirli məqsəd üçün müvəffəq olmasını təmənna etməklə barəbar, müşarünileyhin [adı çəkilən şəxsin] birinci türk mühərriri olaraq müstəqil Azərbaycanca təşrifindən dolayı ürəkəndən "xoş gəldin" söyləyiriz.

Cavad

ƏRZAQ

Necə ki məlumdur, Bakı alınmadan müqəddəm [əvvəl] burada çörəyin girvənkəsi on səkkiz, iyirmi manata satılmaqdaıdır. Bakı qəhrəman türk qoşunları tərəfindən işğal edildi. Bakıya sərbəst olaraq azuqə gətirib satmaq üçün hər kəsə icazə verildi. Odu ki, Azərbaycan hər tərəfindən buğda, arpa və qeyri şeylər gətirildi. Çörəyin girvənkəsi dörd manatdan artıq olmaması barəsində hökumət tərəfindən bir əmr sadir oldu [meydana qoyuldu]. Şimdi həman vaxtdan bəri qara çörəyin girvənkəsi dörd manata satılmaqda davam edir.

Azərbaycanın qeyri vilayətlərində çörəyin girvənkəsi bir manatdan iki manatdakı olduğu halda, güman etmək olardı ki, Bakıda da get-gedə ucuzlaşar. Çünki taxıl gətirilən yerlərdən Bakıyadakı necə hesab ediləsə, kirayə [yük daşıma pulu] on manatdan artıq deyil. Bu isə girvənkədə ancaq iyirmi beş qəpik təfəvüt [fərq] eylər. Amma Bakıda həman bir ay bundan qabaqkı qiymət, yəni girvənkəyə dörd manat qiyməti davam edib durmaqdadır. Çörəyin keyfiyyəti də təğyir tapmamışdır [dəyişməmişdir]. Həman qara arpa qarışıqlı, torpaqlı, zibilli çörəkəndən başqa bazarda yaxşı çörək görünməyir.

Mələm olur ki, bu hala nəzər yetirib islahına çalışın bir Ərzaq İdarəmi yoxdur. Ərzaq İdarəsi işin içindən birdəfəlik "sərbəstiyi-ticarət" elan etməklə çıxaraq, bütün ərzaq işlərini yalnız rəqabətə və "insafılı" tacirlərin öhdəsinə buraxmışdır. Doğrudur, ticarətdə qiymətlərin nizama düşməsi, ucuzlaşması və malların xalisləşməsi rəqabət sayəsində hasil olduğu bir həqiqətdir. Fəqət, rəqabətə o vaxt ümid basılmək olardı ki, ticarət meydanına çıxarmağa kifayət edəcək miqdarda mata [ticarət mali] olaydı. Mallar aylarla körpülərdə, vağzalarda müştərişiz qalayıd. Yəni, lazımi miqdardan artıq olduğundan, qiyməti ucuzlaşaydı. Ama biz görürüz ki, bu müharibə illərində azuqə kifayətindən ziyadə deyil, hətta ehtiyac miqdarında belə tapılmır. Azərbaycanın bu ilki ziraət statistikası bunu göstərir ki, Azərbaycanın bu il özüne lazım olan miqdarda taxılı olmayıb, xaricədən on milyon pud taxıl gətirmək məcburiyyətindədir. İştə bundan dolayıdır ki, azadə ticarət və rəqabətdən bir şey hasil olmayıb, qiymətlər gündən-günə artır. Gətirilən taxıllar xüsusi şəxslər tərəfindən alınaraq anbarlara vurulub, özləri üçün yaxud ticarət məqsədi ilə saxlanıb və bazara çıxarılmır. Digər tərəfdən o tacirlər ki, ətraf mahallardan taxıl alıb gətirirlər, burada böyük qiymətə satmaqla öz ciblərini doldurur və çörəyin ucuzlaşmasına imkan vermirlər. Belə ki, Qarabağda, ya Şəki mahalında buğdanın pulu qırxallı manat və kirayəsi artıq on manat olduğu halda, burada gətirib pudunu yüz qırx manata satırlar. Deməli pudda yetmiş-səksən manat, yəni hər vagona yetmiş-səksən min manat pul qazanırlar. Bu isə nə kəndlilrin cibinə gedir, nə sair əhalinin nafigə. Yalnız bəzi tacirlərin cibi dolur. Diqqət edilsin: əkinçi on iki ay şiddətli soyuqda, yandırıcı gün qabağında yüz məşəqqətlə taxıl biçib pudunu qırxallı manata satır. Heç zəhmət çəkməyən bir tacir isə bir həftə içində Bakıya neçə vaqon taxıl gətirərkən hər vagona yetmiş-səksən min manat pul qazanır. Əgər Ərzaq İdarəmi tacirlərin yaptığını bu muamilləni, yəni gedib ərzağı məhəllələnd [yerindənd] alıb Bakıya yerilməyi kəndi öhdəsinə götürsəydi, əvvəla tacirlərin qazandıqları paranın bir hissəsi millət xəzinəsinə gətmiş olardı. Saniyə [ikincisi] camaat girvənkəsi dörd manata yeddiyi çörəyi iki manata, bəlkə daha ucuz bir qiymətə yeyəydi. Ərzaq İdarəsinin nəzərdiyyətini bu xüsusa cəlb və bu uğurdə lazımi təşəbbüsdə bulunmasını arzu edirik.

Oruc

NƏZARƏTLƏRDƏ [NAZİRLİKLƏRDƏ]

Srağa gün Rəisi-vükəla [Baş nazir] Fətəli xan Xoyski Almaniya nümayəndəsi fon der Qoltsu ziyarət etmişdir.

"Zaman" qəzetəsinin verdiyi məlumatla görə, Azərbaycan maliyyəsinə intizama salmaq üçün Osmanlı Bankası idarəsi üzvü Həmid bəy İstanbuldan Bakıya gələcəkdir.

Maliyyə nazirinin məruzəsinə görə Zaqatala nahiyəsi Balakən kəndində ikinci dəfə, Alazan nahirində Maqalın mə'bəri [keçidi] yanında üçüncü dəfə qədrəmə təsis edilməsi qərarə alınmışdır. Bundən əlavə, Alazan çayında Qazaxçöl mə'bəri yanında, Mazım çayında Balakəndən on beş verst və Lacadaqdan beş verst məsafədə və Salahlı ilə Poylu stasyonlarında iki qədrəmə qaraqolxanası təsis ediləcəkdir.

Azərbaycanda təbabət işlərinin təzədən təşkil edilməsi layihəsi hökumət tərəfindən təsdiq edilmişdir.

Oktyabrın iyirmi birində vəqə olan hökumət iclasında Bakı Kazyonni palatasının Azərbaycan palatasına əvəz edilməsi və həman palata fəaliyyətinin bütün Azərbaycana şamil olunması qərarə alınmışdır.

Yenə oktyabrın iyirmi birində vəqə olan hökumət iclasında Daylidiyin Litva Hökuməti işlərinin vəkilə olmasına icazə verilmişdir.

Məclisi-Müəssisən seçkiləri

Oktyabrın iyirmi birində vəqə olan hökumət iclasında Məclisi-Müəssisən seçkiləri qanunu hazırlamaq üçün zeylədəki [aşığıdakı] şəxslərdən ibarət bir komissiya intixab edilmişdir [seçilmişdir]:

Sədr: Səhiyyə və Nəfiə naziri Musa Rəfiyev. Üzvlər: Doktor Həsən bəy Ağayev, Qasım Qasimov, A. Leontyeviç, M. Məhərramov, Ş. b. Rüstəmbəyov, Q. Ter-Stepanov, Qasım Cəfərov, Y. N. Smirnov, M. Y. Şor, R. b. Axundzadə və Manandıyan.

Tezliklə seçki qanunları layihəsi hazırlayıb hökumətə təqdim edilməsi məzkur [adı çəkilən] komissiyaya həvalə edilmişdir.

Maliyyə Nazaratının məmurin [məmurlar] həyatı hökumət tərəfindən təsdiq edilmişdir.

Gömrük vergisinin ləğvi

Hökumət binəgüzərliyi [sərəncamı] ilə şərabdan başqa Azərbaycan gətiriləcək şeylər gömrük vergisindən azad edilmişlərdir.

BAKİ XƏBƏRLƏRİ

Hökumətin axırıncı qətnəməsinə binən [görə] əhalinin ərzaq cəhətdən təminatı hökumət kəndi öhdəsinə götürəcəkdir. Azərbaycan Hökuməti özə yerdən taxılı mal əvəzinə alacaqdır. Bu təriliqlə [yolla] Şəhər İdarəsi ancaq ərzağı əhali arasında paylamaqla kifayət edəcəkdir.

Ərzaq heyətində

Ərzaq heyətinin on üç təsrini-əvvəl [oktyabr] iclasında buğdanın məzənnəsinə dəyişməyib, lakin çörəyə yeni qiymət təyin edilməsi təhti-qərarə alınmışdı [qərarlaşdırılmışdı]. Lakin unçular tərəfindən verilən bəzi məlumat, heyətin nəzərini büsbütün dəyişmişdir.

Unçuların hesabına görə, onun pudu yüz altmış bir manat əlli qəpik olmalıdır. Bunlar; məsələn beş manat buğdanın üyütməyi üçün və on faiz, yəni on dörd manat altmış qəpik da "namələm xərc" istəyirlər.

Çörəkçilərin hesabına görə, çörəyin girvənkəsi kiçik dükənlərdə üç manat əlli qəpik və böyük dükənlərdə isə üç manat qırx qəpiyə başa gəlir. Ərzaq heyəti hər iki tərəfin hesablarını namüvəfiq görüb qəti etmişdir ki, çörək məzənnəsinə ləğv etməklə bəlkə çörəyin əsl qiymətini anlaşırsın.

150 milyonluq bələdiyyə istiqrazı

Bakı Bələdiyyə rəisi və Ərzaq şöbəsi naziri imzaları ilə Azərbaycan Hökuməti Şurasına zeylədəki [aşığıdakı] məaldə [məz-munda] bir məktub göndərmişdir:

"Necə ki, Bələdiyyə Şurasının qətnəməsindən anlaşılır, Bakı bələdiyyəsi hökumətdən rica edir ki, şəhər üçün ərzaq ehtiyatı hazırlamaq işini hökumət öz öhdəsinə alsın və hərğah bu xahiş qəbul edilərsə, o zaman bələdiyyə idarəsi yalnız ərzağın təqsimi [bölünməsi] işlərini öz boynuna alacaqdır.

Hökumət ərzaq ehtiyatı almaq işini öz öhdəsinə almaq istəməzsə, o zaman lazımi gəlir ki, hökumət bələdiyyə idarəsinə maddi müavinətdə bulunsun və bunun üçün də lazımdır ki:

a) Ərzaq ehtiyatını almaq üçün hökumət bələdiyyə idarəsinə 150 milyon manat borc versin və əgər qənd, çay və ya ki qənd əvəzinə işlənen kişmiş ehtiyatlarını hökumət özü almaq istərsə, o zaman 130 milyon manat pul vermək kifayətdir.

b) Hərğah hökumət 150 milyon rublnə verə bilməzsə, o zaman lazımdır ki, hökumət bu məbləğ müqəbilində bələdiyyə idarəsinə neft versin ki, idarə o nefti satıb nəğd parayə döndərsin.

Bələdiyyə idarəsi bunu da hökumətin nəzərinə ərz edir ki, şəhərdə ərzaq mövcudu get-gedə askılməkə olduğuğundan, gərəkk bu məsələ bilatəxir [taxirə salınmadan] həll edilsin."

Bakıdan 1083 yəhədi qaçqınının Qubaya göndərilməsi üçün Bakı valisi dəmiryolu müdirindən lazımi miqdarda vaqon istəmişdir.

Bir para dəvaları [dərmanları] qayırməqdən ötrü Aptekçilər ittifaqına qənd buraxılmamışdır. Bu yaxınlarda Bakı üçün göndərilməsi gözləndiyindən, ittifaq, hakimlə müraciətlə bundan sonra nasoxlara, ələxüzəyi usqulara şirin dəvalar yazmalarını xahiş etmək məcburiyyətindədir.

Azərbaycan Müfəttişi-ümumi Mərkəzi Ev Komitəsinə camaat arasında paylanılmaq üçün külli miqdarda "xüsusi şəhadətname" vərəqələri göndərmişdir.

Bu vərəqələrdə hər kəs adını, atasının adını, familiyasını, doğulduğu məkanını, küçənin adını, ev nömrəsini, yaşını, məzhəbini, təbbəiyətini, ailə vəziyyətini və məşğuliyətini yazıb göstərmişdir. Bu vərəqələrin üzərində sahiblərinin fotoqrafı [fotoşəkil] olub, sabiq pasport əvəzinə işləniləcəkdir.

İrandan gəlmiş paraxod

Srağa gün axşam İrandan "Arxangelsk" nam paraxod gəlmişdir. Həmin paraxolda 600-ədək müsəlmən, rus və ermənindən ibarət sərnəşin gəlmişdir ki, bunlar Bakı faciəsindən sonra İranda yaşayırmışlar.

Üzeyir bəyin vürudu
Mart hadisətdən [hadisələrindən] sonra İrana getmiş olan məşhur musiqişünas və müsənnif [bəstəkar] Üzeyir bəy Hacıbəyov, dün "Arxangelsk" paraxodu ilə Bakıya gəlmişdir.

Bələdiyyə Şurasının iclası

Pəncşənbə [cümə axşamı] günü oktyabrın 24-ündə Bələdiyyə Şurasının iclası olacaqdır. Məhəlli-müzakirəyə qoyulacaq məsail [məsələlər] şü qərar üzrədir:

- 1) Bələdiyyə Şurasına məruzə;
- 2) Bələdiyyə İdarəsi indində [yanında] Təftişat Komitəsi təşkil;
- 3) 19-uncu xəstəxana imarətinin təmiri;
- 4) Tiraq Komissiyasının intixabı [seçilməsi];
- 5) Yer işləri;
- 6) Nədqiyə Komissiyasının Bələdiyyə İdarəsi üzvlərinin məaşının artması xüsusunda layihəsi.

Çörək nırxının ləğvi

Srağa gün Şəhər İdarəsinin iclasında Ərzaq şöbəsinin sədri Smirnov bir məruzə oxuyaraq, çörək nırxının ləğv edilməsini təklif etmişdir.

Onun dediyinə görə, bazarda çörək çoxaldığığndan, məzən-nədən də aşağı satılır.

Şəhər İdarəsi çörək məzənnəsinin ləğv edilməsini təhti-qərarə almışdır.

Mərkəzi Ev Komitəsində

Bu yaxında qənd və çay paylanacağığndan, Mərkəzi Ev Komitəsi məhəllə komitələrinə yazıb, aşağıda yazılan tədbirləri ittixaz etmələrini [həyata keçirmələrini] istəmişdir.

- 1 Məhəllədəki əhalinin müəyyən [dəqiq] miqdarını Mərkəzi Ev Komitəsinə təqdim etsinlər.
- 2 Məhəllədəki əhalinin siyahısını tələb edib məhəllə komitəsinə saxlasınlar.
- 3 Verilən siyahılar məhəllələrində [yerində] təshih edilsin [yoxlansın].
- 4 Ev komitələri hər nəfərə 30 qəpik məhəllə komitələrinə verməlidir. Ev komitələri bu pulu öz məxaricinə sərf edərsə, şəhadət-namələr pişnihad [təqdim] edəcəkdir.

Tapmışam

Bir balaca bağlama tapmışam. İçində qızıl zənana [qadınlara məxsus] əşya vardır. Sahibi nişanını desə, ala bilər. Müraciət üçün ünvan: Kamenisti,132. Əhməd Məhəmmədəli oğlu.

Elan

Təcürbəli əspaz yer axtarı.

Ünvan: Spasski və Tserkovni küçələrində tinində Cəfər Musaxanovun zərgər dükəni.

218-4/1

4 yaşında bir çocuq itmişdir

Xüsusi nişanlar: boz arxalıklı, açıq rəng tüklü. Çocuğun nərdəə olmasını bilən əxsəsdən [şəxslərdən] rica olunur ki, işbu ünvanə müraciət etsinlər: Çadrovı caddə, ev nömrə 6, Xançı Qulam oğlu.

Arvad diş həkimi Moiseyeva-Levin

Olqınski caddədə ev nömrə 5, 3-üncü mərtəbə, sağda. Telefon nömrə 06-23.

Dişlərə müalicə edir, çıxarır. Kauçuk və qızıl üzərində sabiq Berlin şəhər müalicəxanasının müdiri nəzarəti altında süni dişlər qayırılır.

Qəbul edir: səhər saat 9-dan 1-ə kimi; axşam saat 5-dən 8-ə kimi.

216 25-1

Arvad diş həkimi Z. A. Şexter xanım

Dişlər ağırsız çıxarılır. Qızıl qapaq, qarma və hər növ qayıрма dişlər. Dişin yaxşı qayırılması təmin olunur. Kənardan gələnələr üçün iş tezliklə görülür.

Qəbul olunur 9-dan 2-yə və axşam 4-dən 7-yə kimi. Vorontsovski küçə, 14 nömrəli evdə, paradni qapıdan.

215

Müsəlmən diş təbibəsi Ayna xanım

Malakan bağının qarşısında Zeylidonun kabinəsində hər gün xəstə qəbul və hər növ diş emal və tədavi [müalicə] edir. Zabitən və əfradın [zabitlərin və əsgərlərin] dişləri əhvən şəraitlə [münasib şərtlərlə] tədavi və emal edilir.

213

Diş müalicəxanası

S.M. İtkinin süni diş laboratoriyası

Dişlərin ağırsız çəkilməsi. Təzə üsulla farfor və qızıl dişlər qon-darılması. Dişlərinin qayitdırmaq və diş qoydurmaq xahişində olan-lar səhər saat 9-dan birə və 4-dən 6-ya qədər qəbul olunurlar. Ünvan: Bolşoy Morskoıy küçədə 37 nömrəli ev, telefon 06-25.

208

Müdirlər:

Ceyhun bəy Hacıbəyli

Şəfi bəy Rüstəmbəyli

TRANSLİTERASIYA İLƏ BAĞLI QEYD VƏ ŞƏRHLƏR

Teleqraf xəbərləri:
Trablusqərb və Benqazidə türklər
"N. R. K.": "Nive Rotter-damşə kuranı" qəzeti nəzərdə tutulur.

Teleqraf xəbərləri:
Hindlilerin teleqrafı
"Xidivi-Misir": Osmanlı Dövlətinin idarəsindəki Misir valilərinə "xidiv" deyilirdi. Xidivlik ünvanı atadan oğula keçirdi. "Abbas Hilmi paşa": Burada söhbət, 1892-ci ildə Misir xidivi təyin edilən II Abbas Hilmi paşadan gedir.
"İttifaqı-Mürəbbə": (Dördlör İttifaqı) Birinci Dünya müharibəsinin tərəflərindən biri olan Almaniya, Avstriya-Macaristan, Osmanlı İmperiyası və Bolqarıstandan ibarət Mərkəzi Dövlətlər nəzərdə tutulmuşdur.

"Ordunun dastanı" şeiri üçün lüğət
müəzzəz: əziz, müqəddəs
kəmik: sümükk
koru: meşəlik
ərqıvanı: ərqıvan çiyəyinin rəngi; bənövşəyi ilə qırmızı arasında bir rəng
sırtlan: sırtlan, kaftar
paçavra: əsgri parçası
ışlıq: fit
dağıtmaq: saçmaq
xətti-istiva: ekvator xətti
kəlibə: kilsə
paqod: Uzaq Şərç ölkələrinə xas, buddizm, hinduizm və dao-sizm məbədləri, paqoda

Ordunun dastanı
"Ağdəniş" (yaxud Akdəniş): Türkiyədə Aralıq dənizinə verilən ad.
"Taymis": İngiltərədə, London şəhərinin mərkəzində keçən Tamis (yaxud Temza) çayı nəzərdə tutulur.
"Böyük Turan dühəsinə parlamentdə yeni dünya": Qəzetdə "dühəsinə" yerinə "duasını" yazılmışdır. Şeirin 1915-ci ildə İstanbulda kitabçə şəklinde çap edilən variantında bu misra bizim düzəldiyimiz kimidir. (Bax. Məhməd Əmin, Ordunun dastanı", Mətbəəyi-Əhməd İhsan və şürekəsi, [İstanbul], 1331 [1915], səh. 37).
"Şu Osmanın sancağı ki...": Osmanlı imperiyasının banisi I Osman nəzərdə tutulur.
"Fəqət yarın onun hüma qanadının kölgələri": Qəzetdə "hüma" yerinə "həman" yazılmışdır. Şeirin 1915-ci ildə İstanbulda kitabçə şəklinde çap edilən variantında bu misra bizim düzəldiyimiz kimidir. (Bax. Məhməd Əmin, Ordunun dastanı", Mətbəəyi-Əhməd İhsan və şürekəsi, [İstanbul], 1331 [1915], səh. 38).

"Bu təlesiz ellərdə də hürr millətlər yaşayacaq": Qəzetdə "hürr millətlər" yerinə "hörmətlər" yazılmışdır. Şeirin 1915-ci ildə İstanbulda kitabçə şəklinde çap edilən variantında bu misra bizim düzəldiyimiz kimidir. (Bax. Məhməd Əmin, Ordunun dastanı", Mətbəəyi-Əhməd İhsan və şürekəsi, [İstanbul], 1331 [1915], səh. 38).

Ruşən Əşrəf bəy
"...mərd xanların mərd ruhu": Burada Gəncə xanı Cavad xan nəzərdə tutulmuşdur.
"Nədim": XVIII əsr türk şairlərindən Əhməd Nədim.
"Nəfi": XVII əsr türk şairlərindən Ömər Nəfi.

"Kamal": XIX əsr türk şairlərindən Nəmiq Kamal.
"Milli ədəbiyyat" cərəyanı: Türkiyədə xüsusilə 1910-1923-cü illərdə özünü göstərən və ədəbiyyatda milliyətçiliyi ön plana çıxaran cərəyan.
"Qızıl Alma" [Kızılalma]: Türk şairi Ziya Gökalpın 1914-cü ildə çap edilən kitabının adıdır.
"Altun dastanı": Türk şairi Ziya Gökalpın Turan fikrini ələ aldığı məşhur şeiri.
"Emin bəy": Türk şairi Məhməd Əmin Yurdaqlı.
"Cavad": Bu imza Əhməd Cavada məxsusdur.

Ərzaq
"Oruc": Bu imza Oruc Orucova məxsusdur.

Nəzarətlərdə
"...Alazan nəhrində Maqalın mə'bəri...": Qəzetin rus dilində olan versiyasında bu xəbərdə "Магалинский наром чепез пекы Алазан" deyilir (bax. "Азербайджан", N-16, 23 oktyabr 1918). Azərbaycan versiyasında "Maqalın mə'bəri" ifadəsinin rus-cadan mexaniki surətdə tərcümə edildiyi anlaşılır. Çox güman ki, hal-hazırda Zaqatala rayonu ərazisində, Gürcüstan sərhədi yaxınlığında yerləşən Muğanlı kəndi nəzərdə tutulmuşdur.
"Mazım çayında": Qəzetdə səhəvn "Mazıl çayında" kimi getmişdir.
"Lacadaq": Gürcüstanın Laqodexi rayonu nəzərdə tutulur.

Bakı xəbərləri: